

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej **P. C. S., s.r.o.**, so sídlom v B., IČO: X., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. A. C., s.r.o. so sídlom v B., IČO: X., proti povinnej **M. Z.**, bývajúcej v B., **o vymoženie 1 183 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bánovce nad Bebravou pod sp. zn. 4 Er 749/2013, o dovolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 30. októbra 2013 sp. zn. 13 CoE 117/2013, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Povinnej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Oprávnená podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie sumy 1 183 € s príslušenstvom (špecifikovaným v návrhu), pričom právo na vymáhanú sumu preukazovala rozhodcovským rozsudkom z 26. marca 2013 sp. zn. RK-PC-607/13-EK Stáleho rozhodcovského súdu Victoria zriadeného pri V., s.r.o. so sídlom v Ž. (ďalej len „označený rozhodcovský rozsudok“). Súdny exekútor následne v zmysle § 44 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) požiadal o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie.

Okresný súd Bánovce nad Bebravou uznesením z 5. septembra 2013 č.k. 4 Er 749/2013-13 žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. V odôvodnení uviedol, že oprávnená (veriteľ) a povinná (dlžník) uzavreli 11. augusta 2011 zmluvu o revolvingovom úvere č. X. (ďalej len „zmluva o úvere“) a tiež rozhodcovskú zmluvu toho istého čísla. Úver nebol povinnej poskytnutý na účel povolania,

zamestnania, alebo podnikania, preto zmluvu o úvere treba považovať za spotrebiteľskú zmluvu (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka). V zmysle rozhodcovskej zmluvy sa akékoľvek spory vyplývajúce z právneho vzťahu založeného zmluvou o úvere budú rozhodovať v súdnom konaní alebo v rozhodcovskom konaní pred niektorým zo stálych rozhodcovských súdov (a/ Slovenským arbitrážnym súdom zriadeným S., s.r.o., IČO: X., so sídlom v B., alebo b/ Victoria, rozhodcovským súdom v Banskej Bystrici, zriadeným pri V. s.r.o., IČO: X., so sídlom v B.), pričom výber konkrétneho rozhodcovského súdu bude na zmluvnej strane, ktorá podá žalobu. Takýmto spôsobom sa povinná bez individuálneho prerokovania ešte pred vznikom akéhokoľvek sporu s oprávneným vopred vzdala práva uplatniť svoje nároky alebo brániť svoje práva pred všeobecným súdom. I keď sa veriteľ s dlžníkom dohodli, že bude na žalobcovi, aby zvolil prejednanie sporu buď pred všeobecným súdom alebo pred rozhodcovským súdom, zo samej podstaty veci a povahy zmluvy o úvere vyplýva, že to bude práve veriteľ, ktorý bude túto voľbu uskutočňovať. Tým, že rozhodcovská zmluva s takýmto obsahom a dôsledkami bola v okolnostiach uzatváranej zmluvy o úvere spotrebiteľovi nanútená, získal dodávateľ neprimeranú výhodu v tom, že sám bude určovať, kto rozhodne spor so spotrebiteľom. Pritom v zmysle § 53 ods. 1 až 5 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné. Neplatnou rozhodcovskou zmluvou nemohla byť založená právomoc označeného rozhodcovského súdu na prejednanie sporu medzi oprávnenou a povinnou. Pokiaľ označený rozhodcovský súd napriek tomu konal a rozhodol, nie je ním vydaný rozhodcovský rozsudok vykonateľný exekučný titul. Z uvedených dôvodov súd prvého stupňa žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku.

Proti tomuto uzneseniu podala oprávnená odvolanie, ktoré odôvodnila tým, že súd prvého stupňa nestatočne zistil skutkový stav a vec v dôsledku toho nesprávne právne posúdil. Rozhodcovská zmluva nemá znaky neprijateľnej zmluvnej podmienky a nie je neplatná. Rozhodcovská zmluva bola individuálne prerokovaná a nikdy nebola podmienkou uzavretia zmluvy o úvere. Povinná mala možnosť od nej odstúpiť alebo namietat' jej neplatnosť v rozhodcovskom konaní alebo podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Povinnej zostali zachované všetky relevantné prostriedky ochrany jej práv. Súd sa ale týmito okolnosťami nezaoberal. Z týchto dôvodov navrhla, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Povinná sa k odvolaniu písomne nevyjadрила.

Krajský súd v Trenčíne uznesením z 30. októbra 2013 sp. zn. 13 CoE 117/2013 napadnuté uznesenie potvrdil. V odôvodnení uviedol, že preskúmal vec v zmysle § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvého stupňa je potrebné potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O.s.p. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s právnymi závermi prvostupňového súdu (§ 219 ods. 2 O.s.p.) a poukázal na to, že ustanovenie § 44 ods. 2 Exekučného poriadku ukladá exekučnému súdu, aby pri rozhodovaní o udelení poverenia na vykonanie exekúcie skúmal, či rozhodnutie označené za exekučný titul, je formálne aj materiálne vykonateľné. Stotožnil sa s názorom súdu prvého stupňa, že zmluvu o úvere treba považovať za spotrebiteľskú zmluvu. Konštatoval, že v spotrebiteľských veciach účinnú ochranu práv spotrebiteľa možno často poskytnúť až po podaní návrhu na exekúciu (a to aj bez jeho procesnej aktivity). Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený dostatočný priestor na dojednanie ich obsahu. V prejednávanej veci súd prvého stupňa opodstatnene poukázal na to, že predmetná rozhodcovská zmluva je vnútorne obsahovo nevyvážená a správne bola posúdená ako formulárová zmluva, ktorá bola povinnej predložená na vopred pripravenom tlačive, do ktorého boli vpísané iba údaje o povinnej, číslo zmluvy a dátum jej uzatvorenia. Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť považovaná za prejav zmluvnej autonómie, musí byť ale výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená. Tieto podmienky neboli splnené a povinná nemala reálnu možnosť ovplyvniť obsah zmluvy o úvere ani rozhodcovskej zmluvy. Nešlo teda o individuálne dojednanú rozhodcovskú zmluvu. Takto uzavretá rozhodcovská zmluva je neplatná; jej uzavretím totiž spotrebiteľ ešte pred vznikom akéhokoľvek sporu stráca reálnu možnosť uplatňovať ochranu svojich práv pred všeobecným súdom. Exekučný titul vydaný v rozhodcovskom konaní rozhodcovským súdom, ktorý založil svoju právomoc na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy, nemožno považovať za spôsobilý exekučný titul. Odvolací súd vzhľadom na to napadnuté uznesenie potvrdil ako vecne správne (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.).

Toto uznesenie odvolacieho súdu napadla oprávnená dovolaním, v ktorom uviedla, že napadnuté rozhodnutie nemá náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. a je nepreskúmateľné

[predovšetkým preto, lebo odvolací súd sa nevysporiadal so všetkými námietkami oprávnenej, najmä čo do a/ dopadov záverov vyslovených Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v rozhodnutí sp. zn. 3 MCdo 14/2011, b/ individuálneho dojednaní predmetnej rozhodcovskej zmluvy, c/ nezohľadnenia dôvodovej správy k ustanoveniu § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka a prehliadnutia rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-478/99, d/ takej interpretácie rozhodcovskej zmluvy, ktorá nevzala na zreteľ tento úkon ako celok, ale sa zamerala len na jeden z jeho bodov, e/ prehliadnutia podstatných náležitostí rozhodcovskej zmluvy]. Dovolateľka v súvislosti so svojou argumentáciou poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005 a stotožnila sa s názorom, že za 'prekonaný' treba považovať právny názor vyjadrený v R 111/1998, v mysle ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia predstavuje len tzv. inú procesnú vadu konania, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Dodala, že v rozhodnutí sp. zn. 2 Cdo 170/2005 najvyšší súd dospel k záveru, že ak sa rozhodnutie odvolacieho súdu nezaobera odvolaním brojacim proti dôvodom uvedeným v rozhodnutí súdu prvého stupňa, je jeho postup nezlučiteľný so zásadou spravodlivého konania. Podľa názoru dovolateľky sa odvolací súd nezaoberal odvolaním tak, ako to predpokladá právna úprava a svoj postup náležite nevysvetlil. V ďalšom uviedla, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo tiež k procesnej vade v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. a napadnuté uznesenie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Z týchto dôvodov žiadala rozhodnutia súdov vydané v tejto veci zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Povinná sa k dovolaniu písomne nevyjadрила.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas oprávnená zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

1. Slovenská republika je v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) právny štát. Jedným zo základných a ťažiskových princípov právneho štátu je princíp právnej istoty. Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach opakovane poukazuje na potrebu rešpektovania tohto princípu, a to osobitne vo vzťahu k súdnym rozhodnutiam, ktoré už nadobudli právoplatnosť a predstavujú res iudicata.

Princíp právnej istoty má na pamäti aj Občiansky súdny poriadok v ustanoveniach, ktorými upravuje podmienky prípustnosti dovolania. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno – v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených – napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inšinciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

V súlade s povahou dovolacieho konania a dovolania tento mimoriadny opravný prostriedok nielenže nie je v Občianskom súdnom poriadku normatívne upravený ako „ďalšie odvolanie“, ale ani nesmie byť (účastníkmi konania ani súdmi) vnímaný ako „skryté odvolanie“. Vyplýva to aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej prieskum právoplatných súdnych rozhodnutí musí rešpektovať princíp právnej istoty a podliehať určitým pravidlám. Prieskumnú právomoc by mal príslušný súd vykonávať len na nápravu zásadných justičných pochybení a nesprávneho výkonu spravodlivosti, ale nie na nové prejednanie veci. Prieskum by nemal byť skrytým odvolaním; možnosť dvoch právnych názorov na predmet konania nie je dôvodom na uskutočnenie takého prieskumu (pozri napríklad rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Cornif proti Rumunsku a rozsudok vo veci Sizintseva a ostatní proti Rusku).

2. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je prípustné dovolanie, sú vymenované v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadla oprávnená dovolaním, nemá znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, dovolanie ale nesmeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu uvedenému § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Dovolanie oprávnenej preto podľa ustanovení § 239 ods. 1 a ods. 2 O.s.p. prípustné nie je.

Prípustnosť dovolania oprávnenej by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných

v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je zistenie, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – viď napríklad právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaní na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

Oprávnená namietla, že v konaní jej bola odňatá možnosť pred súdom konať v dôsledku toho, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je (podľa jej názoru) nepreskúmateľné.

Najvyšší súd v rozhodnutí publikovanom pod R 125/1999 uviedol, že prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nemožno extenzívne vykladať v súvislosti s postupom súdu vtedy, ak ide o faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. Rovnako v uznesení z 11. júla 2012 sp. zn. 5 Cdo 201/2011 konštatoval, že „za odňatie možnosti konať pred súdom nemožno považovať rozhodnutie, ako výsledok vecnej rozhodovacej činnosti súdu“. V súlade s tým pod postupom súdu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. možno rozumieť len faktickú procesnú (ne)činnosť, teda procedúru prejednávania veci, ktorá predchádza vydaniu konečného rozhodnutia a ktorá má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania a zmarenie možnosti jeho aktívnej účasti na konaní (viď aj rozhodnutie najvyššieho súdu z 10. októbra 2012 sp. zn. 6 Cdo 90/2012, 91/2012).

Pre účely preskúmvanej veci treba dodať, že pokiaľ „postupom súdu“ nie je samo rozhodnutie vo veci samej, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia – odôvodnenie rozhodnutia (jeho obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť, úplnosť), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol.

3. Dovolací súd nespochybňuje, že jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je tiež právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Na druhej strane ale treba mať na zreteli aj to, že vada nedostatku dôvodov rozhodnutia sama osebe (pri inak správnom rozhodnutí) nemusí (ale) disponovať potrebnou ústavnoprávnou intenzitou smerujúcou k porušeniu označených práv (III. ÚS 228/06, I. ÚS 53/10, III. ÚS 99/08).

Súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania (aj keď tento ich vníma ako relevantné), ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (porovnaj IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05).

Vada konania uvedená v § 237 písm. f/ O.s.p. znamená vždy porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. To však (aj podľa názoru ústavného súdu – viď ďalej) neznačí, že by zároveň nevyhnutne platil tiež opak, teda to, že každé porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu (až) vady konania v zmysle § 237 O.s.p.

Ústava neupravuje, aké dôsledky majú jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým v praxi dochádza v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý vo svojich ustanoveniach predpokladá aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní, v nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravuje aj predpoklady

a podmienky, za ktorých možno v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti konania na súdoch nižších stupňov. Najzávažnejším procesným vadám konania, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p., pripisuje Občiansky súdny poriadok osobitný význam – vady tejto povahy považuje za okolnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania (viď § 237 O.s.p.) a zároveň tiež za prípustný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Aj niektorým ďalším procesným vadám konania nedosahujúcim stupeň závažnosti procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. pripisuje Občiansky súdny poriadok význam. Iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. „iné vady“) považuje ale – na rozdiel od procesných väd vymenovaných v § 237 O.s.p. – (len) za relevantný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), pričom však vady tejto povahy prípustnosť dovolania nezakladajú.

Pri zvažovaní dôsledkov zistených procesných nesprávností treba mať vždy na zreteli, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý smeruje proti už právoplatnému rozhodnutiu, vykazujúcemu atribúty závažnosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O.s.p.). Z tohto hľadiska dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle k stretu dvoch základných práv (resp. ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces (tiež v nadväznosti na požiadavku odôvodnenia rozhodnutia súdu v súlade s § 157 ods. 1 a 2 O.s.p.), jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (porovnaj I. ÚS 252/05 a aktuálne tiež IV. ÚS 481/2011).

V prejednávanej veci najvyšší súd nemohol brať na zreteľ len oprávnenou zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať o to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty, ktorý bol vyjadrený právoplatnými uzneseniami súdov nižších stupňov. Dovolací súd pri riešení otázky prípustnosti podaného dovolania nemohol nedať prednosť ústavnému princípu právnej istoty, lebo navrhovateľom namietaný nedostatok odôvodnenia rozhodnutí nevykazoval znaky odňatia možnosti odporcu konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Dovoláním napadnuté rozhodnutie, odôvodnenie ktorého nemožno posudzovať izolovane od odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08),

lebo prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok, uvádza v primeranom rozsahu skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, obsah odvolania, ako aj právne predpisy, z ktorých odvolací súd vyvodil svoje právne názory. Za vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv oprávnenej.

Na posúdenie prípustnosti dovolania – aj z aspektov významných v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. – je zásadne príslušný dovolací súd (viď IV. ÚS 238/07).

Na základe uznesenia občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka“) ako judikát R 111/1998 uverejnený rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, z ktorého vyplýva, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je názor zaujatý v uvedenom judikáte plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a nie je dôvod odkloniť sa od tohto názoru. Senát najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje v tejto veci, pri doterajšom rozhodovaní dosiaľ nikdy (v žiadnej ním prejednávanej veci) nepovažoval uvedený judikát za „prekonaný“ a vždy dôsledne a bezvýnimočne zastával názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá (len) tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011, 3 Cdo 165/2011, 3 Cdo 84/2012, 3 Cdo 49/2013, 3 Cdo 18/2013). Právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu nižšieho stupňa ako dôvodu zakladajúceho (len) tzv. inú vadu konania pritom vyplýva tiež z rozhodnutí ďalších senátov najvyššieho súdu (porovnaj napríklad sp. zn. 1 Cdo 140/2009, 1 Cdo 181/2010, 2 MCdo 18/2008, 2 Cdo 83/2010, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 290/2008, 5 Cdo 216/2010, 6 Cdo 25/2012, 7 Cdo 52/2011 a 7 Cdo 109/2011).

Správnosť takéhoto nazerania vec preskúmavajúceho senátu najvyššieho súdu na problematiku nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzujú tiež rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998. Ústavný súd:

- a) uznesením z 27. mája 2010 sp. zn. I. ÚS 184/2010 odmietol ústavnú sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu zo 6. augusta 2009 sp. zn. 3 Cdo 148/2009 konštatujúc, že „po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu s ohľadom na dôvody uvedené v sťažnosti nezistil také porušenia, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy“,
- b) v odôvodnení uznesenia z 19. apríla 2011 sp. zn. III. ÚS 184/2011, ktorým odmietol sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu z 20. januára 2011 sp. zn. 3 Cdo 192/2010, uviedol, že „najvyšší súd postupoval v súlade s relevantnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ktoré ústavne akceptovateľným spôsobom interpretoval a aplikoval, preto aj jeho právne závery sú ústavne akceptovateľné“,
- c) uznesením z 30. júna 2011 sp. zn. I. ÚS 264/2011 odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu zo 14. apríla 2011 sp. zn. 3 Cdo 46/2011 s tým, že „najvyšší súd postupoval v súlade s normami občianskeho súdneho konania, ak odmietol dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu ako neprípustné a také, ktorým sa sťažovateľovi neodňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.)“,
- d) v uznesení z 20. apríla 2011 sp. zn. I. ÚS 141/2011, ktorým odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu z 25. novembra 2010 sp. zn. 1 Cdo 167/2009, vyslovil názor, že „nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu aj v prípade, ak by znamenala porušenie 'procesného práva na spravodlivé konanie' ... resp. porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je možné bez ďalšieho stotožniť s procesnou vadou konania spočívajúcou v odňatí možnosti účastníkovi konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), preto nie je ani dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania (podľa § 237 O.s.p.) proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému podľa ostatných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku dovolanie prípustné nie je“,
- e) v uznesení z 10. novembra 2011 sp. zn. IV. ÚS 481/2011, posudzujúc ústavnosť rozhodnutia najvyššieho súdu z 22. septembra 2010 sp. zn. 3 Cdo 97/2010, konštatoval, že vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06), to však, ako už ústavný súd spresnil (II. ÚS 148/09) neznamená, že by vždy zároveň platil aj opak,
- f) v uznesení z 3. apríla 2012 sp. zn. III. ÚS 148/2012, odmietajúc sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu z 29. novembra 2011 sp. zn. 5 Cdo 206/2011, uviedol, že nielen v náleze sp. zn. IV. ÚS 481/2011, ale aj v následnej svojej

rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 499/2011) tento názor (pozn.: vyjadrený v judikáte R 111/1998) najvyššieho súdu v plnej miere akceptoval a považoval ho za ústavne konformný,

- g) v uznesení z 19. apríla 2012 sp. zn. IV. ÚS 208/2012, ktoré sa týkalo uznesenia najvyššieho súdu z 31. januára 2011 sp. zn. 2 Cdo 83/2010 uviedol, že „právny názor, na ktorom je založené namietané uznesenie najvyššieho súdu, je z ústavného hľadiska akceptovateľný, a v okolnostiach danej veci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, či práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru,
- h) v uznesení zo 14. februára 2013 sp. zn. IV. ÚS 90/2013, ktorým odmietol sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu zo 14. augusta 2012 sp. zn. 6 Cdo 193/2012 uviedol, že „samotné nedostatočné zistenie skutkového stavu, nesprávne právne posúdenie veci alebo nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia nepredstavujú samy osebe odňatie možnosti konať pred súdom (podľa § 237 písm. f/ O.s.p.) ani iný dôvod prípustnosti dovolania“.

Dovolací súd osobitne poukazuje na to, že ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 (posudzujúc ústavnosť uznesenia najvyššieho súdu zo 7. augusta 2012 sp. zn. 3 Cdo 135/2012) uviedol, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“.

4. Ako už bolo uvedené, k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95 a IV. ÚS 75/09). V právnom štáte musí panovať istota, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06).

Právny poriadok Slovenskej republiky predvída možnosť existencie rozdielnych právnych názorov súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach a upravuje procedúru, prostriedky a nástroje, ktoré majú zabezpečiť koherentnosť judikatúry (viď § 21 a 22 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Tento mechanizmus spočíva v inštitúte zverejňovania súdnych rozhodnutí zásadného významu najvyšším súdom a v inštitúte prijímania stanovísk

k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov plénom najvyššieho súdu alebo príslušným kolégiom najvyššieho súdu.

Rozhodnutie najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997 bolo subjektom na to oprávneným zaradené na rokovanie osobitného orgánu najvyššieho súdu s rozhodovacou právomocou (občianskoprávneho kolégia), osobitnou procedúrou upravenou všeobecne záväzným právnym predpisom bolo týmto orgánom prerokované a uznesením, ktoré prijala nadpolovičná väčšina členov občianskoprávneho kolégia, bol schválený návrh na jeho uverejnenie v zbierke – v zákonom stanovenom osobitnom médiu so špeciálnym zameraním a účelom; publikované bolo pod R 111/1998. Uvedeným postupom plnil najvyšší súd zákonom stanovenú povinnosť dbať o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (§ 16 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch). Táto povinnosť mu v súčasnosti vyplýva z ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. O publikovaní predmetného rozhodnutia bolo teda rozhodnuté v rámci zákonom upraveného mechanizmu zabezpečujúceho koherentnosť judikatúry (IV. ÚS 60/2010).

Osobitný proces, výsledkom ktorého bolo publikovanie rozhodnutia najvyššieho súdu v zbierke ako R 111/1998, priznáva tomuto rozhodnutiu osobitný význam. Výklad najvyššieho súdu, ktorý v ňom podal, nie je síce právne (de iure) záväzný, fakticky (de facto) má ale vysokú vecnú autoritu. I keď judikatúra najvyššieho súdu nie je formálne záväzná, ipso iure normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii (voči súdom nižších stupňov), ako aj v horizontálnej línii (medzi jednotlivými senátmi a kolégiami najvyššieho súdu navzájom). Je podstatný rozdiel medzi rozhodnutím nepublikovaným v zbierke (ďalej len „nepublikované rozhodnutie“), a rozhodnutím, ktoré bolo na podklade zákonom určenej procedúry navrhovania a schvaľovania osobitným orgánom najvyššieho súdu uverejnené v zbierke (ďalej len „publikované rozhodnutie“). Pokiaľ nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu vyjadruje názor členov senátu (resp. väčšiny členov senátu) najvyššieho súdu v individuálnom prejednávanej veci, názor vyjadrený v publikovanom rozhodnutí je zároveň zovšeobecňujúcim názorom (relevantnej väčšiny) členov kolégia najvyššieho súdu, ktoré vždy tvorí viacero senátov. Názor vyjadrený v nepublikovanom rozhodnutí sa v tomto zmysle prípadne (ak vec prejednávajúci senát dospeje k záveru, že sú pre to splnené podmienky) môže odkloniť či odchýliť od názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí, tým ale ešte bez ďalšieho nedochádza k „prekonaniu“ názoru, na ktorom spočíva publikované rozhodnutie.

O „prekonaní“ (relevantnom zavŕšení procesu odklonenia sa od) názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí možno, podľa názoru vec prejednávajúceho senátu, hovoriť iba vtedy, ak je toto „prekonanie“ výsledkom v zákone predpísaného postupu najvyššieho súdu (§ 21 ods. 3 písm. a/ a b/ a § 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Keďže právny názor najvyššieho súdu publikovaný pod R 111/1998 nebol dosiaľ vo vyššie uvedenom zmysle „prekonaný“, nebol ani v preskúmvanej veci daný dôvod pre jeho nezohľadnenie.

Ústavný súd v náleze z 3. novembra 2006 sp. zn. III. ÚS 192/06 konštatoval, že „ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.“ Povinnosť súdu uviesť dostatočné a presvedčivé dôvody pre odklon od judikatúry vyplýva aj z pravidla, v zmysle ktorého ten, kto sa odvoláva na existujúcu prax, nemusí uvádzať zdôvodnenie svojho postoja a postupu, kto však volí zmenu rozhodovacej praxe (judikatúry), musí túto zmenu náležite konfrontovať s doterajšou judikatúrou a vždy dostatočne zdôvodniť a primerane vysvetliť svoje dôvody spochybňujúce alebo kritizujúce závery vyjadrené v publikovanom rozhodnutí alebo stanovisku.

Senát dovolacieho súdu, ktorý koná a rozhoduje v preskúmvanej veci, sa riadi judikátom R 111/1998, preto by v zásade nemusel bližšie vysvetľovať, prečo sa neodkláňa od záverov, ktoré sú vyjadrené v tomto judikáte. Napriek tomu ale považuje za potrebné uviesť v ďalšom niektoré argumenty, so zreteľom na ktoré považuje tento judikát – v rámci právnej úpravy platnej a účinnej v čase jeho rozhodovania – za naďalej plne opodstatnený:

4.1. I keď Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 ods. 1 O.s.p.) a právnu úpravou občianskeho súdneho konania dbá o to, aby rozhodnutie súdu bolo vecne správne a spravodlivé, predsa len nemôže zabezpečiť, že každé konanie bude v plnom rozsahu zodpovedať jeho ustanoveniam a že súdmi bude vždy

rozhodnuté iba správne. Možnosť dosiahnutia nápravy nesprávností, ku ktorým môže v praxi dôjsť, vytvára Občiansky súdny poriadok systémom opravných prostriedkov (odvolanie, návrh na obnovu konania, dovolanie, mimoriadne dovolanie).

Nesprávnosťou rozhodnutia je aj jeho nepreskúmateľnosť. Pokiaľ sa súd dopustí tejto nesprávnosti a svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodní, neodníma tým účastníkovi konania možnosť realizovať jeho procesné oprávnenia v zmysle „náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov“. Aj účastník odvolacieho konania má v prípade, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za nedostatočne odôvodnené, nepreskúmateľné alebo arbitrárne, zachované procesné oprávnenie poukazovať na tieto nedostatky rozhodnutia a domáhať sa nápravy; účastník konania môže za podmienok stanovených v zákone podať dovolanie (§ 240 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok nebráni účastníkovi konania v dovolaní namietat' všetky nesprávnosti postupu, rozhodovania a rozhodnutia odvolacieho súdu; ničím neobmedzuje jeho možnosť argumentovať aj tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je náležite odôvodnené, dôvody rozhodnutia nie sú dostatočne vysvetlené alebo sú vyjadrené nezrozumiteľne, prípadne sú neúplné, nepresvedčivé, arbitrárne alebo nepodložené priebehom a výsledkami konania – účastník konania môže teda v dovolaní namietat', že ním napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné. Na druhej strane Občiansky súdny poriadok právnu úpravou dovolania a odvolacieho konania nezaručuje, že každé podané dovolanie bude vždy prípustné, že sa dovolací súd bude vždy zaoberať aj vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia a že dovolateľ bude v konaní pred najvyšším súdom úspešný. V dovolacom konaní totiž argumentácia dovolateľa takéhoto obsahu (t.j. že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné) naráža na Občianskym súdnym poriadkom stanovené obmedzenia práva na súdnu ochranu, ktoré vyplývajú z právnej úpravy prípustnosti dovolania.

Vzhľadom na to, že dovolanie oprávnenej smeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu neuvedenému v § 239 ods. 1 2 O.s.p., dovolací súd poukazuje na to, že Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 239 ods. 1 a 2 vymenúva znaky tých uznesení odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie procesne prípustné. Z danej právnej úpravy je zrejmé, že zákonodarca v nej – zohľadňujúc mimoriadny charakter dovolania a možné dôsledky zrušenia rozhodnutia dovolacím súdom – vyjadril na jednej strane vôľu, aby určité uznesenia (výnimočne) napriek tomu, že už nadobudli právoplatnosť, mohli byť predmetom

preskúmania v dovolacom konaní; na druhej strane tým ale zároveň vyjadril vôľu, aby iné uznesenia (než sú ním výslovne uvedené) nemohli byť v zmysle týchto ustanovení predmetom preskúmania v dovolacom konaní.

Keďže zákonodarca v § 239 od. 1 a 2 O.s.p. vyjadril zámer, aby potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu neuvedené v tomto ustanovení nebolo možné podrobiť dovolaciemu prieskumu (i keby prípadne spočívalo na nesprávnej aplikácii alebo interpretácii zákona), bolo by nielen nelogické a v rozpore s výnimočnou povahou dovolania (viď tiež vyššie uvedený výklad o neprípustnosti vnímania dovolania ako „skrytého odvolania“), ale aj z materiálneho hľadiska neakceptovateľné, pokiaľ by právnou úpravou obsiahnutou v § 237 písm. f/ O.s.p. vyjadril zároveň („súbežnú“) vôľu zabezpečiť účastníkovi konania možnosť dovolacieho prieskumu v prípade takého potvrdzujúceho uznesenia odvolacieho súdu neuvedeného v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., ktorý možno (azda aj alebo pravdepodobne) spočíva na správnych záveroch, o ich správnosti sa ale nedá celkom presvedčiť a v dovolacom konaní ju nemožno s istotou a do všetkých detailov preveriť, lebo odvolací súd svoje závery v odôvodnení potvrdzujúceho uznesenia nevyjadril spôsobom absolútne jasným, určitým alebo relevantnú problematiku plne vyčerpávajúcim.

4.2. Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. Úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľom je podmienené (primárnym) záverom dovolacieho súdu, že dovolanie je procesne prípustné a až následným (sekundárnym) záverom dovolacieho súdu, že tento opravný prostriedok je aj opodstatnený. Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému (primárnemu) záveru, platná právna úprava mu neumožňuje postúpiť v dovolacom konaní ďalej a pristúpiť až k posúdeniu napadnutého rozhodnutia a konania, v ktorom bolo vydané; pokiaľ by dovolací súd posudzoval správnosť rozhodnutia napadnutého procesne neprípustným dovolaním, porušil by zákon. Ak dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je procesne neprípustné, musí tento opravný prostriedok odmietnuť bez toho, aby sa zaoberal správnosťou napadnutého rozhodnutia.

Pre opačný prístup dovolacieho súdu – (primárne) posúdenie rozhodnutia z hľadiska úplnosti alebo správnosti skutkových a právnych záverov a tiež výstižnosti ich vyjadrenia alebo precíznosti odôvodnenia a až z výsledku tohto posúdenia vyplývajúce následné

(sekundárne) vyvodenie záveru o prípustnosti dovolania nedáva Občiansky súdny poriadok podklad v žiadnom z jeho ustanovení.

4.3. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok jednak objektívnymi znakmi rozsudku (§ 238 O.s.p.) alebo uznesenia (§ 239 O.s.p.) odvolacieho súdu, jednak objektívnym zadenovaním najzávažnejších procesných väd konania súdov nižších stupňov (§ 237 O.s.p.). Účelom takéhoto (objektívneho) vymedzenia je bezpochyby zvýšiť predvídateľnosť súdneho rozhodovania a vylúčiť alebo aspoň minimalizovať subjektívny prvok pri posudzovaní prípustnosti dovolania.

Záver súdu, že napadnuté rozhodnutie súdu nižšieho stupňa je (ne)preskúmateľné, závisí vždy nielen od toho, či a ako je toto rozhodnutie odôvodnené súdom, ktorý ho vydal, ale aj od toho, aké všeobecné predstavy o riadnom odôvodnení rozhodnutia má súd vyššieho stupňa a ako sa tieto jeho predstavy stotožňujú s individuálnym odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V praxi sa pri tom môže zo strany súdu vyššieho stupňa vyskytnúť rozpätie od prehnanej prísnosti (rigoróznosti) cez náležitý prístup až k neopodstatnenej zhovievavosti (benevolencii).

So zreteľom na vyššie uvedené je opodstatnený záver, že zámerom zákonodarcu nemohlo byť, aby riešenie tak zásadnej otázky, ktorá je z hľadiska rešpektovania princípu právnej istoty osobitne významná (otázky, či dovolanie podľa § 237 písm. f/ O.s.p. prípustné je alebo nie je), bolo determinované tým, s akým stupňom prísnosti dovolací súd pristupuje k posúdeniu, či odôvodnenie napadnutého rozhodnutia dostatočne jasne, zrozumiteľne a presvedčivo vysvetľuje skutkovú a právnu podstatu veci.

5. Neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného podľa čl. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty (IV. ÚS 75/09), v súlade s ktorým je opodstatnená požiadavka, aby na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dávala rovnaká odpoveď (I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06).

Najvyšší súd musí vždy rozhodovať so zreteľom na svoje vrcholné postavenie v sústave všeobecných súdov, ako aj so zreteľom na svoju funkciu zabezpečovať jednotný výklad a používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (§ 22 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších

predpisov), a to bez ohľadu na to, či uplatňuje svoju právomoc podľa § 22 uvedeného zákona, alebo právomoc vyplývajúcu mu z jeho postavenia ako súdu dovolacieho, ktorý rozhoduje o mimoriadnom opravnom prostriedku podľa § 236 a nasl. O.s.p. (porovnaj napríklad II. ÚS 177/06 a IV. ÚS 92/09).

V prípade, že sa najvyšší súd odkláňa od právneho názoru vysloveného v inom jeho rozhodnutí týkajúcom sa analogického prípadu, je potrebné, aby minimálne poukázal na už existujúce rozhodnutia v identických právnych veciach, ktoré vychádzajú z odlišných právnych názorov, a na tomto základe zdôvodnil, prečo sa od nich v preskúmvanej veci odkláňa (viď bližšie nálezy ústavného súdu z 22. októbra 2013 sp. zn. II. ÚS 171/2013).

Najvyšší súd už rozhodoval v inom dovolacom konaní, v ktorom sa tá istá oprávnená v skutkovo a právne obdobnej veci domáhala exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku. Najvyšší súd v uznesení z 29. januára 2013 sp. z. 4 Cdo 12/2011 konštatoval, že odvolací súd sa s odvolacími námietkami oprávnenej vysporiadal len tým, že v nadväznosti na § 219 ods. 2 O.s.p. v celom rozsahu poukázal na odôvodnenie súdu prvého stupňa, s ktorým sa stotožnil. Najvyšší súd v uvedenom uznesení vyslovil právny názor, že takéto odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavke na riadne a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia, lebo na jeho základe (medziiným) nemožno zistiť, či sa odvolací súd okrem uplatneného odvolacieho dôvodu podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p. zaoberal aj ďalšími štyrmi odvolacími dôvodmi a ako sa s nimi vysporiadal. Neexistencia dôvodov súdneho rozhodnutia má za následok jeho nepreskúmateľnosť a tým i jeho nepresvedčivosť, čo je vadou konania, ktorou sa účastníkovi odníma možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

6. Ako už bolo uvedené vyššie, vec preskúmvajúci senát najvyššieho súdu sa riadi judikátom R 111/1998 a v súlade s ním naďalej (napriek odlišnému rozhodnutiu iného senátu najvyššieho súdu v skutkovo a právne obdobnej veci) zastáva názor, že nepreskúmateľnosť konania nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., a teda ani prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Uzatvára preto, že ak je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu prípadne nepreskúmateľné (najvyšší súd neskúmal opodstatnenosť tvrdenia oprávnenej, že uznesenie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné), namietaná okolnosť nemala za následok odňatie možnosti oprávnenej pred súdom konať.

7. Pokiaľ sa v dovolaní namieta existencia tzv. inej procesnej vady (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že namietaná vada nezakladá prípustnosť dovolania.

Oprávnená zastáva názor, že sudy nižších stupňov nemali pre svoje rozhodnutia dostatok úplných a správnych skutkových podkladov. Najvyšší súd k tejto námietke uvádza, že v prípade neúplnosti skutkových zistení alebo nesprávnosti skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012).

8. K námietke, že napadnuté uznesenie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, je potrebné uviesť, že o nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď tiež R 54/2012 a rozhodnutia najvyššieho súdu napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. Keďže navrhovateľ uvedený dovolací dôvod uplatnil v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnuté uznesenie posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov.

9. Najvyšší súd dovolanie oprávnenej, prípustnosť ktorého nevyplýva z § 239 O.s.p. a § 237 O.s.p., odmietol ako procesne neprípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

V dovolacom konaní (procesne) úspešnej povinnej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti oprávnenej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd nepriznal povinnej náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodala návrh na jej priznanie (§ 151 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 4. februára 2014

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková